

**Az alapvető jogok biztosának  
Jelentése  
az AJB-5054/2012. számú ügyben**

Előadó: dr. Bácskai Krisztina  
dr. Láposy Attila

**Az eljárás megindulása**

Egy panaszos gyakorló ügyvédként és ügygondnokként azzal a kéressel fordult hivatalomhoz, hogy kezdeményezzem az Alkotmánybíróságnál az általa kifogásolt jogi szabályozás felülvizsgálatát. Beadványában előadta, hogy a fővárosi és vidéki földhivatalok a gondnokság alá helyezési peres eljárás alapján bírósági ítéletek átvételét követően a gondnokság alá helyezés tényének ingatlan-nyilvántartásban való feljegyzésével összefüggésben ellentmondásos gyakorlatot folytatnak. A földhivatalok az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdoni lap másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény rendelkezéseire való hivatkozással 6600 forint összegű szolgáltatási díjra tartanak igényt, amelyet – a panaszos által mellékelt határozatok alapján – hol az ügygondnoktól, hol a gondnokolt személytől, más esetben az alapügyben eljáró bíróságtól vagy a gyámhivaltaltól követelnek. A panaszos szerint a jogszabályi hiányosság és az ennek nyomán kialakult ellentmondásos jogalkalmazási gyakorlat aggályos a gondnokolt személyek esélyegyenlősége szempontjából, mivel a kiszolgáltatott, csekély jövedelemmel rendelkező személyek számára ugyanis ennek az összegnek a kifizetése jelentős teher.

Mivel a panaszban foglaltak legfeljebb szabályozási hiányosságra, ellentmondásos jogalkalmazói gyakorlatra engedtek következtetni a közvetlen alkotmánybírósági indítványozást nem láttam indokoltnak. A beadványban jelzett probléma jelentősége miatt ugyanakkor szükségesnek tartottam alapjogi szempontú, átfogó jellegű vizsgálat keretében áttekinteni és tisztázni a felmerült kérdéseket. Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (4) bekezdése lehetővé teszi a természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálásának lehetőségét, így hivatalból vizsgálatot indítottam az esélyegyenlőség elvével, az idősek és a fogyatékossgal élő személyek fokozott védelme követelményének, továbbá a jogbiztonság követelményének érvényesülése kapcsán.

A vizsgálat elrendelését indokolta továbbá az Ajbt. 1. § (3) bekezdése, amely szerint az ombudsman tevékenysége során megkülönböztetett figyelmet fordít a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény végrehajtásának segítésére, védelmére és ellenőrzésére.

Vizsgálatom során a felmerülő jogértelmezési problémák, a kialakult ellentmondásos jogi helyzet megnyugtató tisztázása érdekében megkerestem a földhivatalokat irányító vidékfejlesztési minisztert, a közigazgatási és igazságügyi minisztert, valamint a bírósági jogalkalmazással összefüggésben a Kúria elnökét.

**Érintett alkotmányos jogok és alapelve**

- jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: „*Magyarország független demokratikus jogállam.*” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]
- az esélyegyenlőség elve: „*Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.*” [Alaptörvény XV. cikk (4) – (5) bekezdés]

**Alkalmazott jogszabályok**

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.)

- az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdoni lap másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Díjtörvény)
- az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.)
- az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXVI. törvény (Inytv.)
- a közigazgatási hatósági eljárásban a személyes költségmentesség megállapításáról szóló 180/2005. (IX. 9.) Korm. rendelet (Kr.)

## A megállapított tényállás

1. A panaszos ügygondnok beadványának alátámasztásaként mellékelte *Budapest Főváros Kormányhivatalának egyik határozatát* is, amely arról rendelkezik, hogy az eljárás díjat nem a gyámhivatalnak, hanem a bíróságnak kell megfizetnie. A Kormányhivatal szerint ugyanis: *„a vonatkozó jogszabályok alapján az ingatlan-nyilvántartási eljárás igazgatási szolgáltatási díjának megfizetésére elsődlegesen az kötelezett, aki a tényfeljegyzést az alapul szolgáló eljárásban indítványozza. Ennek hiányában az ingatlan-nyilvántartási hatóságot megkereső szerv – a bíróság vagy a gyámhivatal – válik kötelezetté. Ebből következően, az eljárás igazgatási szolgáltatási díjának megfizetésére irányuló hiánypótlási felhívást is elsődlegesen a tény feljegyzését indítványozó részére, adatok hiányában – vagy, ha a tény feljegyzésének elrendelése hivatalból történik – a földhivatal megkereső szerv részére kell kibocsátani. Amennyiben a megkeresés a bíróság jogerős ítéletén alapul, a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzését a Pp. 311. § (3) bekezdése alapján, a bíróság hivatalból rendeli el. Ez esetben nincs senki, aki a Díjtörvény 32/E. § (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá tartozna, ezért a megkereső szervnek, azaz a bíróságnak kell az eljárás díjat megfizetnie.”*

A panaszos által csatolt iratok tanúsága szerint a *Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság* végzésében<sup>1</sup> tájékoztatta az alperest, hogy a tulajdonát képező ingatlanok vonatkozásában a gondnokság alá helyezés tényének földhivatali bejegyzésével járó díjfizetési kötelezettség a Díjtörvény alapján az *alperest terheli*. A *Budai Központi Kerületi Bíróság (BKKB)* pedig végzésében<sup>2</sup> arról tájékoztatta a Budakörnyéki Földhivatalt, hogy az a díjfizetés megtörténtétől függetlenül köteles eleget tenni a megkeresésben foglaltaknak, az alperest képviselő ügygondnok a szolgáltatási díj megfizetésére nem kötelezhető, mert a bejegyzés által nem szerez jogot és jogosulttá sem válik. A bíróság okfejtése szerint az ügygondnok az alperes érdekében jár el, részvétele kötelező a gondnokság alá helyezés iránti perben, a per vitelére meghatalmazott jogállását szabályozó rendelkezések is csak eltérésekkel alkalmazhatók rá. Így az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéssel jogot nem szerző és jogosulttá sem váló, a bíróság által hivatalból és kötelezően kirendelt *ügygondnok az eljárás díj megfizetésére nem kötelezhető*. Utalt a bíróság továbbá a Pp. 311. § (6) bekezdésére, mely szerint a gondnokság alá helyezés iránti perben a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül teljes költségmentesség illeti meg.

A BKKB Budapest az 1. számú Körzeti Földhivatalát szintén arról tájékoztatta, hogy az *ügygondnok az eljárás díj megfizetésére nem kötelezhető* a feleket a gondnokság alá helyezési perben a Pp. alapján teljes költségmentesség illeti meg, így az ingatlan-nyilvántartási szolgáltatási díj fizetésére nem kötelezhetőek<sup>3</sup>.

A panasz nyomán mindenekelőtt áttekintettem a vonatkozó jogi szabályozást. A Díjtörvény 32/E. § (1) bekezdése: ez alapján a díjat annak kell megfizetnie, aki az ingatlan-nyilvántartási eljárás lefolytatását kéri, illetve amely szerv az erre irányuló megkeresést előterjeszti. Ha a kérelmet vagy a megkeresést előterjesztő és a bejegyzés, feljegyzés, vagy

<sup>1</sup> Lásd 6.P.III.20.031/2010/47/I. számú végzés.

<sup>2</sup> Lásd 14.P.XII. 30.313/2010/14-I. számú végzés.

<sup>3</sup> Lásd 17.P.XI. 30. 491/2010/13., 6.P.XI.30255/2010/13. és 9.P.XI.30746/2009/54. számú végzések.

törlés által jogot szerző, illetve a jogosult nem azonos, a díjat annak kell megfizetni:

- a) aki a bejegyzés által jogot szerez, illetve jogosulttá válik, ennek hiányában
- b) aki a tény feljegyzését, vagy törlését indítványozza a megkeresés alapjául szolgáló eljárásban, ennek hiányában
- c) aki a törlésre kerülő joggal, ténnyel terhelt ingatlan, illetve tulajdoni hányad tulajdonosa, ennek hiányában
- d) annak, aki a kérelmet, megkeresést előterjeszti.

2. Megkeresésemre adott válaszában a *Kúria elnöke* kifejtette, hogy a gondnoksági perekben a Pp. 2008. június 19-től hatályos 311. § (6) bekezdése és 312. § (5) bekezdése alapján a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül *teljes költségmentesség* illeti meg. E költségkedvezmény a Pp. 84. § (1) bekezdés b) pontja alapján mentesíti a természetes személy felet az eljárás során felmerülő költségek előlegezése és – ha a törvény másként nem rendelkezik – megfizetése alól. *A rendelkezésből következően a gondnoksági perekkel összefüggésben felmerülő, a Díjtörvényben meghatározott szolgáltatási díjak előlegezésére, illetve viselésére a gondnokolt (gondnokság alá helyezési per alperese) nem kötelezhető.* A Kúria elnöke jelezte, hogy a megkeresésemben jelzett bírósági végzések – egy kivételével – véleménye szerint a helyes álláspontot tartalmazzák. Az elnök azzal a bírósági állásponttal is egyetértett, hogy a perben kirendelt *ügygondnok* (Pp. 74. §) sem kötelezhető a szolgáltatási díj előlegezésére, illetve megfizetésére. Az ügygondnok, mint a fél perbeli képviselője a perköltségviselés hivatkozott általános szabályai szerint önálló jogalanyként nem minősül, a költségkedvezmény az ő peres eljárására is kiterjed. Az elnök felhívta a figyelmet, hogy amennyiben a gondnokoltat a földhivatali hatósági eljárásban a földhivatal szolgáltatási díj megfizetésére kötelezi, az érintett személy, illetve képviselője rendelkezésére állnak a közigazgatási határozatok elleni *jogorvoslati lehetőségek*.

3. Megkeresésem nyomán a *vidékfejlesztési miniszter nevében a jogi és igazgatási ügyekért felelős helyettes államtitkár* a következőképpen válaszolt. A levelemben külön is felvetett – a tárcához korábban érkezett egyedi panaszügyek, földhivatali felterjesztések okán egyébként ismert – probléma teljes körű feltárása és az aktuális jogalkalmazási gyakorlat (ideértve a bíróságok gyakorlatát is) megismerése érdekében az államtitkár megkereste a fővárosi és megyei kormányhivatalok földhivatalait. A földhivataloktól érkezett válaszok alapján megállapította, hogy a megyei földhivatalok irányítása alatt működő első fokú földhivatalok a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzésére irányuló eljárások során *nem egységesen járnak el a tekintetben, hogy az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésére ki kötelezhető.*

A Díjtörvényben a tárgyi díjmentes eljárások között nem szerepel a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzése iránti eljárás, ezért az ilyen eljárásokért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy ki kötelezhető az eljárási díj megfizetésére, illetőleg ki tekinthető – ha egyáltalán tekinthető valaki – a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzése jogosultjának. A válaszban utalt arra, hogy a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzésére irányuló ingatlan-nyilvántartási eljárás igazgatási szolgáltatási díjának megfizetésére kötelezés kapcsán a földhivatalok *három különböző gyakorlatot* követnek.

a) Az elsőfokú földhivatalok többsége az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésére a gondnok útján a *gondnokoltat* hívja fel. A gondnokság alá helyezés tényének feljegyzése iránti eljárásban az ingatlanügyi hatóságot minden esetben az eljáró bíróság, vagy – a bíróság jogerős ítélete alapján – a gyámhivatal keresi meg, ugyanakkor az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosult gondnokság alá helyezésének a tulajdoni lapra történő feljegyzése vitathatatlanul a gondnokolt érdekeit szolgálja. Jogértelmezésük szerint ezért *a tényfeljegyzés*

„jogosultjának” a gondnokoltat kell tekinteni. Ebből adódóan, amennyiben bírósági vagy gyámhivatali megkeresés érkezik a jogosult gondnokság alá helyezése tényének feljegyzése iránt, úgy az eljáró földhivatalnak lehetősége van – a megkereső gyámhivatalon keresztül – a gondnokolt személyt felszólítani az eljárási díjnak a gondnok útján történő megfizetésére. A gondnok köteles egyrészt a gondnokolt nevében a díjat megfizetni, másrészt a gondnokolt anyagi helyzete alapján a közigazgatási hatósági eljárásban a személyes költségmentesség megállapításáról szóló 180/2005. (IX. 9.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően jogosult a gondnokolt részére költségmentességet kérni.

b) Számos földhivatal ezzel szemben azt a gyakorlatot követi, hogy a megkeresés alapjául szolgáló *gondnokság alá helyezési eljárás kezdeményezőjét* hívja fel az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésére. Álláspontjuk szerint a Díjtörvény 32/E. §-ának főszabálya, miszerint a díjat annak kell megfizetnie aki, illetve amely szerv a megkeresést előterjeszti, ezen eljárásokban *nem alkalmazható*. A rendelkezés második fordulata ugyanis kimondja, hogy amennyiben a kérelmező, megkereső, illetve a bejegyzés, feljegyzés által jogot szerző (jogosult) nem azonos, úgy az a) – d) pontokban megjelölt szerv vagy személy köteles a díjat megfizetni, vagyis az a) – d) pontokban felállított sorrend alapján kell megállapítani, hogy ki a díjfizetésre kötelezett. Jogértelmezésük szerint az a) pont ezen eljárások során szintén nem alkalmazható, mivel a gondnokság tényének feljegyzése által senki nem szerez jogot, illetve nem válik jogosulttá. Ezen tény feljegyzése ugyan a gondnokolt érdekében áll, de tényleges jogszerzés nem állapítható meg. Hivatkozott jogszabályhely soron következő b) pontja értelmében a díjat az viseli, aki a tény feljegyzését, vagy törlését indítványozza a megkeresés alapjául szolgáló eljárásban. A gondnokság alá helyezés tényének az ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzése szükségszerű járulékos eleme a gondnokság alá helyezés iránti pernek, amennyiben a gondnokolt ingatlan tulajdonnal, vagy ingatlanon fennálló haszonélvezeti joggal rendelkezik. A gondnokság alá helyezés ugyanis csak akkor éri el a hozzá fűződő joghatásokat, ha az a különböző nyilvántartásokba bevezetésre kerül, így a gondnokság alá helyezési eljárást kezdeményező kérelmének szükségképpen ki kell terjednie a gondnokság tényének ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzésére is.

c) Végezetül néhány földhivatal azt a harmadik gyakorlatot követi, hogy az eljárási díj megfizetésére *a megkereső szervet, azaz a bíróságot vagy gyámhivatalt* kötelezi, mivel a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzését minden esetben a bíróság vagy a gyámhatóság rendeli el hivatalból, vagyis azt – a fenti véleménnyel ellentétben – nem a gondnokság alá helyezést kérő indítványozza. A jogértelmezés alapja az, hogy ennél fogva nincs olyan fél, aki a Díjtörvény 23/E. § (1) bekezdésének b) pontja szerint díjfizetésre lenne kötelezhető. Ez a gyakorlat abban az esetben is, amennyiben az eljáró földhivatal nem tudja megállapítani a gondnok személyét, hiszen ilyen esetben – a jelenlegi jogszabályi környezetben – az eljáró földhivatal kénytelen az Inyvtv. 25. § (2) bekezdése alapján az ügyfélnek minősülő, eljárást kezdeményező hatóságot felszólítani az eljárási díj megfizetésére. Az Inyvtv. 25. § (2) bekezdése ugyanis azt írja elő, hogy az ingatlan-nyilvántartási eljárásban ügyfél az a természetes vagy jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akit az ingatlan-nyilvántartásba jogosultként bejegyeztek, illetve aki a bejegyzés folytán jogosulttá, illetve kötelezetté válna, a feljegyzés rá nézve előnyt vagy terhet jelentene, továbbá az ingatlan-nyilvántartási eljárás bejegyzett joga vagy a javára, illetve terhére feljegyzett tény megváltozását vagy törlését eredményezné. Az ingatlan-nyilvántartási eljárásban ügyfél az eljárást kezdeményező hatóság, valamint az adatváltozást bejelentő személy is.

A hatósági, illetve bírósági megkeresésre induló ingatlan-nyilvántartási eljárásokkal kapcsolatban az államtitkár felhívta a figyelmet, hogy a – formai szempontból megfelelő – hatósági megkeresésen alapuló bejegyzéseket (ideértve a tények feljegyzését és az adatváltozások átvezetését) *a földhivatalok a díjfizetés megtörténtétől függetlenül minden esetben kötelesek teljesíteni*. A meg nem fizetett díj adók módjára történő behajtása iránt az

ingatlanügyi hatóság csak utólagosan intézkedik. Hangsúlyozta továbbá, hogy a jogértelmezés a jogalkalmazó (földhivatalok és bíróság) mindenkori feladata. Rámutatott, hogy az egymástól jelentősen eltérő – egymásnak ellentmondó – *földhivatali gyakorlatok mindegyike az adott megyében a közigazgatási bíróság által elfogadott és megerősített eljárás*. A válaszban aláhúzta, hogy a közigazgatási ügykörben eljáró egyes megyei törvényszékek sem egységesen értelmezik a kérdéses rendelkezéseket. Az ingatlanügyi hatóságok szakmai felügyeletéért felelős szaktárca nem jogosult kötelező érvényű állásfoglalás kibocsátására, így az országosan egységes joggyakorlat kialakítása érdekében korábban kiadott körlevelében foglaltak betartása *az adott megyében irányadó bírósági jogértelmezés függvénye*.

Fentiek alapján a megkeresésben felvetett probléma megoldása, illetve a jogértelmezés egységesítése a helyettes államtitkár szerint kizárólag *a vonatkozó jogszabályi rendelkezések megfelelő módosításával érhető el*. A szaktárca tavaly elvégezte a hatályos Díjtörvény átfogó felülvizsgálatát, melynek eredményeként elkészítette és benyújtotta a földhivatali eljárásokért és adatszolgáltatásokért fizetendő valamennyi díjat, továbbá a díjfizetés szabályait egységesen tartalmazó új díjtörvény tervezetét. A tervezet a vizsgált problémát is egyértelműen rendezte volna, lényegében az elsőként ismertetett gyakorlatnak megfelelő jogértelmezést alapul véve, a gondokot tekintette volna a díjfizetésre kötelezettnek. A közigazgatási egyeztetést követően számos vitás kérdés marad fenn, elsősorban a tárcák által jelzett – így többek között a Emberi Erőforrások Minisztérium részéről a gondnokság tényének ingatlan-nyilvántartási feljegyzésére irányuló eljárásra vonatkozó – díjmentességi igények tekintetében. A Közigazgatási Államtitkári Értekezlet (KÁÉ) az ingatlanügyi hatósági eljárások és szolgáltatások igazgatási szolgáltatási díjáról szóló törvény tervezetéről készült előterjesztés kapcsán elvi élel szögezte le, hogy a földhivatali díjfizetés a költségvetési szervek által kezdeményezett ingatlan-nyilvántartási ügyekben csökkentett, önköltség alapú díjtétellel történjen. *Ennek meghatározása érdekében „önköltség-számítás” elvégzését rendelte el, ami különböző okokból – sajnálatos módon – nem fejeződött be*. A KÁÉ fenti döntése alapján a Kormány nem tárgyalta az előterjesztést, így a törvényjavaslat sem kerülhetett benyújtásra.

A helyettes államtitkár hangsúlyozta, hogy egy adott ingatlan-nyilvántartási eljárás – így a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzésére irányuló – *tárgyi díjmentessé tétele nem a tárca kompetenciájába tartozó kérdés*. Utalt arra is, hogy a gondnokság alá helyezési eljárással kapcsolatos díjmentesség tekintetében a tervezet tárgyalásakor a KÁÉ nem foglalt állást. Az ingatlan-nyilvántartási eljárás díjbevételei ugyanis a fővárosi és megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveként működő földhivatalok funkcionális működését érintik. Ebből adódóan elsősorban a „fejezetgazda” Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) álláspontja az irányadó abban a kérdésben, hogy a vonatkozó díjmentességi rendelkezések módosítására milyen körben, illetve tartalommal kerüljön sor. Különös tekintettel arra, hogy tárgyi eljárások a lényegében „önfinanszírozó” (költségvetési támogatásban nem részesülő, sőt a központi költségvetésbe nettó befizető) földhivatalok oldalán költségekkel járnak, ezért a díjmentességi körök bővítése esetén meg kell találni az igazgatási szolgáltatási díjjal nem fedezett többletkiadások forrását.

A helyettes államtitkár hangsúlyozta, hogy a tárgyi mentességi körök bővítése kapcsán számolni kell azzal is, hogy minden újabb tárgykör további igényeket „generál”, ami adott esetben a jelenlegi finanszírozási rendszer teljes átalakításának szükségességét is felvetheti, ebből adódóan a kérdés a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) felelősségi körét is érinti. A helyettes államtitkár álláspontja szerint *önmagában a gondnokolt általában rossz anyagi körülményeire való hivatkozás nem alapozhatja meg a díjmentesség bevezetését*, mivel az egyedi ügyben a gondnokolt nevében a gondnok az eljárás egészére személyes költségmentességet kérhet. Az eljáró földhivatal költségmentességről szóló döntése önálló fellebbezéssel támadható. Az eltérő földhivatali és bírósági jogértelmezés miatt ugyanakkor feltétlenül indokoltnak tartja a Díjtörvény vonatkozó rendelkezéseinek pontosítását,

ugyanakkor a mentességi körök bővítése egyfelől ellentétes volna a Díjtörvénynek az ügyfelek közötti egyenlőségen alapuló, „szektor-semleges” általános szabályozási koncepciójával, másfelől ahhoz a KIM és az NGM egyetértése szükséges. Változatlanul célszerűnek tartja továbbá, hogy a jelenlegi széttagolt szabályozás helyett egy egységes díjtörvényben, illetve a hozzá kapcsolódó díjrendeletben kerüljenek szabályozásra a földhivatali díjak, a díjmentességi körök, valamint a díjfizetésre és a díjmegosztásra vonatkozó rendelkezések. Mindazonáltal a költségvetési szervek jelentős körét érintő, átfogó módosítást csak a költségvetési évhez igazítva tartja elképzelhetőnek.

## **A vizsgálat megállapításai**

### **Hatáskör tekintetben**

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosa a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat. Az ombudsmantörvény alapján hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat.

Elsőként azt vizsgáltam, hogy az ügyben érintett szervek tevékenységére a hivatalból folytatott vizsgálat keretében kiterjed-e a hatásköröm. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a) pontja hatóságként nevesíti a közigazgatási feladatot ellátó szervet, az eljárásban érintett, a vizsgált szabályozást alkalmazó és értelmező földhivatalok államigazgatási szervnek minősülnek, így rájuk az ombudsman vizsgálati hatásköre kiterjed. Az Ajbt. 18. § (3) bekezdés e pontjára figyelemmel az alapvető jogok biztosa nem vizsgálhatja a bíróság tevékenységét, így a vizsgálat magára a jogalkalmazó bíróságok konkrét eljárásaira nem terjedt, nem is terjedhetett ki, a bírósági jogértelmezést kizárólag a szabályozás elemzésekor vettem figyelembe.

A vizsgálati keretekkel kapcsolatban rögzíthető, hogy az ombudsman számára egy adott jogi szabályozás alapjogi aspektusú vizsgálatára, valamint jogszabályi hiányosságával, tartalmi hibáival összefüggő intézkedések megfogalmazására a törvény lehetőséget teremt. A *preventív alapjogvédelemre is hangsúlyt helyező ombudsmani gyakorlat* alapján a biztos mandátuma keretei között marad akkor, amikor az alapjogi aspektusú vizsgálatához nélkülözhetetlen módon, hivatalbóli eljárás keretében, éppen a konkrét alapjogsérelmek és ezen alapuló panaszok megelőzése érdekében áttekinti a releváns jogi szabályozás egyes elemeit, feltérképezi és jelzi a jogalkotó szervek vagy az Alkotmánybíróság irányába a normaszöveggel kapcsolatban felmerülő alkotmányossági aggályokat.

### **Az alkotmányos alapjogok és alapelvek tekintetében**

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmanintézmény megalakulása óta az alapjogi biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi teszteket. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően először a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*.

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának

hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel azt mondta ki, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikkében, valamint az Alaptörvény XV. cikk (4) és (5) bekezdésében foglaltakat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésének, valamint a 70/A. § (3) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező alapvető jogok és elvek, a jogállamiság és az esélyegyenlőség elvének megfogalmazása tekintetében nem hoz olyan változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket.

**1.** Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a jogbiztonság kiemelkedően fontos jogállami érték, és ebből meghatározott kötelezettségek hárulnak mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó szervekre. Ahogyan pedig arra az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírósági gyakorlat relevánsnak tekinthető a vizsgálat során. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság követelménye nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van, a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény ugyanakkor éppen a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság

– beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.

2. Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése szerint Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az *időseket* és a *fogyatékossgal élőket*. Az Alaptörvény tehát az időseket és a fogyatékossgal élőket gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített a hátrányos megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent az Alaptörvény idézett rendelkezése, amelyek alapján Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. Az esélyegyenlőség elősegítése az állam részéről egy jogi lehetőséget biztosít, ugyanakkor bizonyos, valamely tulajdonságuk (pl. életkor, betegség, testi fogyatékossg) okán sajátos, kiszolgáltatottabb helyzetük miatt objektíve hátrányba kerülő személyek csoportjainál az állami beavatkozás *nem fakultatív feladat*: az állam köteles hatékony lépéseket tenni az eredendően, súlyosan egyenlőtlen helyzet felszámolására. Az alkotmánybírósgági gyakorlat szerint az állam szabadságot élvez abban, hogy milyen módon, milyen jogi, normatív és anyagi eszközökkel teljesíti az esélyegyenlőség előmozdítására vonatkozó alkotmányos kötelezettségét, mint államcél: e körben mérlegelni lehet az eszközök megválasztásában az állam teherbíró képességét.

Lényeges rámutatni arra is, hogy a gondnokság alá helyezési eljárás alanyai számos esetben fogyatékossgal élő emberek. A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezmény preambuluma tartalmazza, hogy részes államai elismerik, hogy bárkinek a fogyatékossg alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának, értékének megsértése. A fogyatékossg alapján történő hátrányos megkülönböztetést az Egyezmény az alábbiak szerint definiálja: *a fogyatékossgon alapuló bármilyen különbségtételt, kizárást vagy korlátozást jelent, amelynek célja vagy hatása valamennyi emberi jog és alapvető szabadság másokkal azonos alapon történő elismerésének, élvezetének vagy gyakorlásának csorbítása vagy semmibe vétele a politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, a civil élet terén, vagy bármely egyéb területen*. Ez a hátrányos megkülönböztetés minden formáját magában foglalja, egyebek között az ésszerű alkalmazkodás megtagadását. A részes államok elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossg alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Vállalják, hogy *meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést az Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében; megteszik a megfelelő intézkedéseket, jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, szokások és gyakorlat módosítása, eltörlése érdekében*.

### **Az ügy érdeme tekintetében**

A hivatalból indított átfogó vizsgálat alapvetően két kérdéskör áttekintésére vonatkozott: egyrészt a jogbiztonság szempontjából kellően egyértelműnek tekinthető-e a szabályozás és a gyakorlat, az „élő jog” alapján, hogy az eljárás mely szereplőjének van díjfizetési kötelezettsége. Másrészt pedig, amennyiben a gondokoltat terheli ez a kötelezettség, akkor az érintett, kiszolgáltatott helyzetben lévő idős, beteg, illetve



fogyatékossgal élő személyek esetében a díjfizetési kötelezettség összhangban van-e az esélyegyenlőség elvével.

1. Még 2012. november elején – az ismertetett megkeresésekkel egyidejűleg – az Ajbt. rendelkezéseinek megfelelő 30 napos határidő tűzése mellett – a vidékfejlesztési miniszterrel való együttműködést javasolva – tájékoztatást kértem a közigazgatási és igazságügyi minisztertől a gondnokság alá helyezés tényfeljegyzésének tárgyi díjmentessé tételével kapcsolatos jogi és szakmai álláspontjáról. Az ombudsmani megkeresésre azonban – rövid úton történő megkeresés, illetve írásbeli sürgetés ellenére – nem kaptam választ, sem a határidő hosszabbításával kapcsolatos kezdeményezést a tárcától, ennek következményeként pedig nem ismerhettem meg a miniszternek a szabályozással összefüggő álláspontját sem. Mindez a vizsgálatom eredményes lefolytatása szempontjából azért is probléma, mert – ahogyan arra válaszában a helyettes államtitkár is utalt – a díjmegállapítással összefüggő, összetett, több tárca hatáskörét is érintő kérdések kapcsán elsődlegesen a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium álláspontja az irányadó.

Az alapvető jogok biztosának az Alaptörvényben meghatározott feladata, hogy az alkotmányos jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltassa, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezzen. E feladat teljesítésére az Ajbt. széles körű ellenőrzési és információszerzési jogosítványokat biztosít. A törvény rendelkezik a vizsgált ügyben érintett hatóságtól, annak felügyeleti szervétől vagy egyéb szervtől való tájékoztatás, felvilágosítás, adatkérés lehetőségéről és módjáról. Az Ajbt. 21. § (2) bekezdése alapján, amennyiben a biztos adatot, felvilágosítást, magyarázatot kér, a megkeresett szerv a biztos által megállapított (de tizenöt napnál nem rövidebb) határidőn belül *köteles eleget tenni* a megkeresésnek.

A biztos feladatának ellátásához biztosított eljárási lehetőségeket az Ajbt. egyértelműen meghatározza. Az eljárási szabályok gyakorlati érvényesülése biztosítja, hogy alkotmányos feladatát el tudja látni: ha a megkeresett szerv a megkeresésre nem válaszol, akadályozza a biztos feladata ellátásában, és ennek következtében az ombudsmani intézmény kiszámítható és jogszerű működése is sérül. Megkereséseimre a közigazgatási és igazságügyi miniszter kilenc hónapja nem adott választ, amivel a vizsgálat megalapozott lefolytatását hátráltatta, a törvényben előírt válaszadási kötelezettségét nem teljesítette.

*Összességében megállapítható, hogy a miniszteri válaszadás elmaradása – függetlenül annak okától – már önmagában alkalmas arra, hogy a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggő visszasságot okozzon.*

2. A helyettes államtitkár megkereséseimre adott válasza egyértelműen arról tanúskodik, hogy a Díjtörvény 32/E. §-át az egyes földhivatalok eltérő módon értelmezik, a csatolt dokumentumokból pedig az tűnik ki, hogy még a bírósági gyakorlatban sem egyértelmű a vonatkozó jogszabályi rendelkezés értelmezése, így a gyakorlatban a földhivatalok teljesen eltérő tartalmú határozatokat hoznak a szolgáltatási díj megfizetése tekintetében.

*Álláspontom szerint már önmagában az eljárási díjfizetéssel kapcsolatos egymástól lényegesen eltérő földhivatali gyakorlat, illetve a követett jogértelmezési irányok önmagukban aggályosak a kiszámítható jogállami működés szempontjából, sértik a jogbiztonság követelményét.*

Egy adott hatósági vagy bírósági eljárással összefüggésben lényegi elemnek minősül az, hogy – az eljárás jellegével összhangban – kinek a kötelezettsége az előírt illeték vagy szolgáltatási díj megfizetése, mindez nem függhet a hatóság vagy bíróság egyedi mérlegelésétől. Önmagában az a tény, hogy mindhárom követett megoldás mellett hozhatóak fel jogerős bírói ítéletek nem jelenti azt, hogy három, nem egyszer megynként is eltérő jogalkalmazási gyakorlat jogszerűen egymás mellett, párhuzamosan létezhetne a jogrendszerben. Egyetértek a helyettes államtitkár válaszával ugyanakkor annyiban, hogy

jelen esetben a kérdés egyértelmű tisztázása, az ellentmondásos joggyakorlat felszámolása kizárólag a törvényi szabályozás módosításával, rendezésével érhető el. Szolgáltatási díjfizetési kötelezettségre vonatkozó szabályozás megalkotása során alapvetően a törvényalkotó szabadon mérlegelhet és dönthet alkotmányos keretek közt a választott szabályozási irányról. Jelen esetben ugyanakkor az eljárás egyik alanyi körének, a gondnokoltak jogainak védelme indokolja, hogy a szabályozás kialakítása során fokozott figyelemmel legyen a jogalkotó az Alaptörvény XV. cikk (4) és (5) bekezdésében meghatározott kötelezettségek teljesítésére.

3. A szolgáltatási díjfizetés alóli mentesülés kapcsán a Pp. rendelkezései jelentik az egyik kiindulópontot. A Pp. 311. § (6) bekezdése szerint a gondnokság alá helyezés iránti perben a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül *teljes költségmentesség* illeti meg. A Pp. 312. § (5) bekezdése alapján a gondnokság alá helyezés hatályában való fenntartása, módosítása, megszüntetése, valamint a gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata iránt indított perben a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül teljes költségmentesség illeti meg. Tehát az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzés alapjául szolgáló eljárásban (alapeljárás) a feleket a Pp. rendelkezései szerint *költségmentesség* illeti meg, mivel ezen ügycsoportok esetében a felek az eljárás során vagy kényszerhelyzetben vannak vagy az eljárás kezdeményezésére kötelesek illetve az eljárást önkéntes teljesítéssel nem képesek elhárítani. Indokolt itt utalni arra is, hogy a gondnoksági perek a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés c) pontja alapján egy viszonylag rövid ideig tárgyi költségfeljegyzési jogos perek voltak, így sok esetben az alperes kényszerült a költségek viselésére. Minden bizonnyal ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát látta be a jogalkotó, amikor 2008 júniusától a Pp. a fent jelzett 311. § (6) bekezdéssel és 312. § (5) bekezdéssel egészült ki. Mindezzel összhangban az Itv. is azt írja elő, hogy a gondnokság alá helyezési peres eljárások – alapjogi megfontolásból – költségmentesek, minden költséget az állam visel.

A földhivatalok számára elsődlegesen és közvetlenül irányadó – már alapvetően nehezen követhető struktúrájú és számtalanszor módosított szövegű – Díjtörvény 32/C. §-a ugyanakkor *nem tartalmazza az alapeljáráshoz szervesen kapcsolódó hatósági eljárás tárgyi díjmentességét*. Megjegyzendő az is, hogy 2008 óta nem minősülnek tárgyi költségmentesnek a gondnokság alá helyezési perek, sőt a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 2009-es módosítása óta a tárgyi illeték feljegyzési jog alá eső eljárások közt sem szerepel. Mindezek alapján az első kérdés az, hogy a földhivatali eljárásra (a gondnokság alá helyezés tényének ingatlan-nyilvántartásban való feljegyzése) a díjfizetésre vonatkozó mentesség, a tárgyi költségmentesség vonatkozhat-e. A Kúria elnöke szerint a Pp. és az Itv. alapján ezek az eljárások *tárgyi költségmentesek*, míg a helyettes államtitkár az egymástól eltérő gyakorlatok ismertetése során azt említette, hogy abban az esetben, ha a gondnokoltat hívják fel a kötelezettség teljesítésére, akkor számára van lehetőség – helyzetétől, körülményeitől függően – *személyes költségmentesség* kérelmezésére. Jelen pillanatban nem egyértelmű az, hogy a gondnokolt, mint potenciális kötelezett eleve mentesül a díj megfizetése alól (tárgyi költségmentesség) vagy azt külön kérelmeznie kell és arra csak körülményeitől függően lehet jogosult (személyes költségmentesség).

Bár, amint arra az 2. pontban már utaltam a hatályos szabályozás alapján nem egyértelmű az sem, hogy a gondnokolt, az ügygondnok vagy az eljárás kezdeményezője a díjfizetésre kötelezett. Nem vitatható az, hogy a földhivatali hatósági eljárás szükségszerű velejárója annak, hogy a gondnokság alá helyezési eljárás során sor kerül a gondnokság alá helyezésre, vagyis a földhivatali eljárás minden esetben járulékos jellegű. Mivel pedig a gondnokság alá helyezési eljárás az alapjogi és alkotmányossági szempontok nyomán (tárgyi) költségmentes az érintett számára, így nehezen indokolható eljárásjogi szempontból az, hogy a járulékos hatósági eljárás a költségviselés szempontjából miért nem osztja az alapeljárás

sorsát. Lényeges, hogy a gondnokság alá helyezés tényének ingatlan-nyilvántartásban való feljegyzése kisebb részben a gondnokolt érdeke, az sokkal inkább közérdek, amely a nyilvántartás közhitelességének biztosításával az ingatlanok valamilyen módon kapcsolatba kerülők, az esetleges vásárlók, hitelezők, bérlők, stb. érdekeit szolgálja leginkább. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a költségviseléssel kapcsolatban önmagában a jogorvoslati jog megléte, azaz földhivatali hatósági eljárásban a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőség nem jelent kellő garanciát, nemcsak a szabályozásban fellelhető bizonytalanság okán, hanem már csak azért sem, mert maga a jogorvoslati eljárás, a fellebbezés benyújtása is díjköteles.

A szinte minden esetben, de különösen a kiszolgáltatott, hátrányos helyzetben lévő, időskorú, beteg, illetve fogyatékossgal élő gondnokoltak jogainak védelmével, az esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatban az államot számos kötelezettség terheli: ide tartoznak az eljárás garanciális biztosítékai elsődlegesen, de ilyenek tekintendő az eljárás tárgyi költségmentességének hagyományos előírása is. Megjegyzem, hogy a gondnokság alá helyezéssel összefüggő eljárások esetében az állam a jogi szabályozás egyértelművé tételével és a tárgyi költségmentesség előírásával önmagában több adminisztrációs teher alól is mentesülhet, tekintve, hogy egyrészt a díjfizetésre kötelezettnek a hatósági határozatok elleni jogorvoslat igénybevételére, másrészt a költségmentességi kérelmek benyújtására sem lenne szüksége a továbbiakban. A jogalkotó már régen felismerte, hogy az eljárás költségeinek a gondnokság alá helyezett személyekre való hárítása súlyosan méltánytalan teher volna, így azokat az államnak kell viselnie garanciális okokból.

*Mindebből következően megállapítottam, hogy a költségmentesség alkalmazásával kapcsolatos ellentmondásos jogi helyzet a jogbiztonság követelményével ellentétes. Továbbá az államnak az esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatos kötelezettségei teljesítésének sérelmét, ezzel alapjogi visszásság közvetlen veszélyét veti fel az a helyzet, ha a gondnokság alá helyezett személyt kötelezik az alapeljárás és a hozzá kapcsolódó szükségszerű járulékos eljárások költségeinek viselésére, azaz ha nem biztosított a költségmentesség e körben.*

### **Intézkedéseim**

A jelentésemben feltárt, alapvető joggal összefüggő visszásság orvoslása érdekében az Ajbt. 37.§-a alapján *felkérem* a közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy – a vidékfejlesztési és a nemzetgazdasági miniszterrel együttműködésben – kezdeményezze az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdoni lap másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény olyan tartalmú módosítását, amely az esélyegyenlőség elvének érvényesülésének biztosítása mellett – egyértelművé teszi a gondnokság alá helyezés tényének ingatlan-nyilvántartásban való feljegyzésével kapcsolatos díjfizetésre és költségviselésre vonatkozó szabályokat.

Budapest, 2013. szeptember

Prof. Dr. Szabó Máté sk.